

D a t w e e f c h u A w i s e s .

Nr. 26. Zettortdeenâ 30tâ Zuhni 1849.

Kur irr pafaules widdus?

Kad mehs deenâs draugi kôhpâ bijam, tad kâhds usmette to praffifchanu: „Kur irr pafaulei widdus?“ Zitti pastahweja, ka semmes-lohdes widdus effohts pafaules widdus; zitti atkal teize, ka faule effoht pafaules widdus; bet es teizu: „Wehders irr pafaules widdus!“ Nerevens man ne gribbeja tulihht taifnibu doht, un tak ne kas naw til lehti peerahdams un staidri isstahstams, ka schis, un kad es tew, lassitajs, to peerahdidams buhschu isstahstijis, tad redsefi, ka jaw manna taifniba buhs.

Kursch zilweks to nu taggad jaw ne sinnahs, ka pafaule irr besgalliga; un mehs warram streef, kur til gribbam, un zil til muhs kahjas spehji nest, tad arweenu mehs tak paliksim pafaulei widdû. Kad es nu jaw widdû tai besgalligai pafaulei stahwu, tad esmu es jaw pafaules widdû, un tas wehders irr atkal tas widdus no mannas meefas, tad nu wehders irr pafaules widdus. Das irr tak lehti saprohtams. Woi ne tâ? — Es greefchohs nu apkahrt ap sawu wehderu. Lohpi un zilweki greefchahs atkal ap mannim apkahrt. Saule, mehnefs un swaigsnes greefchahs ap mums-wisseem. Tad nu sinnams paleef wehders arweenu tatschu tas ihstais widdus us wiffahm puffedem, us augfchu un us semmi. Pahrmellejam mehs to leetu wehl ihsti, tad atraddisim, ka wehders pafaule to leelako labbumu walka; jo wifs kas noteef, wifswaital preefsch wiinna un wiinna preekeem tohp darrihts, darrihts irr, un wehl darrihts taps. Wifs kas wirfs semmes leen, streen, peld un aug, wehrfchi un gohweh, siwes un putni, dahrsa-augti un sibkas saknes, wihts, allus, brandwihns un uhdens u. t. j. pr., ar

weenu wahrdu falkoht, wifs kas leen un streen, dohdahs, peld un aug preefsch grahpja, un tad muttei, un pehz no muttes wehderam.

Preefsch kam gan mehs publejamees jaw wehl behrni buhdami no rihta lihds wakkaram fohlâ? Un pehz kam publejamees mehs paaugufchi no rihta agri lihds wehlam wakkaram us lauku, eefsch rijas, us jumta, us juhra, ais stellem, pee bungahm, pee ehweles, meschâ, pee laktas u. t. j. pr.? Preefsch kam schis wifs noteef? Preefsch kam mehs neapnikkuschi strahdajam ar fweedreem waigâ? Preefsch kam mehs gahdajam un publejamees deenahm un naftim? — Kas isfpeefsch mums deenas nastu un karstumu neffoht daschu fuhru affaru no azzim? — Woi ne noteef schis wifs muhsu usturra un barribas deht? Un barriba jaw naw preefsch kohkahn un kahjahm nodohmata, bet til jaw preefsch wehdera!

Schi masa un nezeenita leeta irr tas ihstais rittens tai leelâ pulkstenâ tahs daschadas zilweku darrifchanas, un dsenn tohs zittus rittenus to zilweku suhdifchanohs un gahdaschanohs arweenu wehl prohjam. Saldats dohdahs karrâ, fuggineeks dohdahs us mehtadameem juhreas wilkeem un brauz us tahlahm, swefchahm semmehm, gudribas mahzitaji faraksta beesas grahmata, kalna-razzejs dohdahs semmes tumfchâs allâs, gans dsenn sawas aitas klaijumds, frohdfineeks andele silkes un brandwihna, spehlmannis greefch leelu basfpijoli bes apnikfchanas, ohrmannis brauz tahlus zekus, danzmeisters danza waltfchus un polka-dantfchus — kalabbad? — Talabbad, mihtais lassitajs, ka wehders to gribb. Winsch gribb! un tas irr jaw deefgan! — winsch walda un pawehl, ka kapralis saldatam, un ne leekahs ne ka eeteiftees. Kad winsch

pawehl, pa klausa tam itt pasemmigi tif labbi augsti ka semmi, baggati ka nabbagi. Nekahds zepteris, nekahda nabbaga-nuhja to spehtu apdraudeht.

Es gan tizzu, ka dasch leels kungs, un dasch mahzichts kungs gan to waldineeku, kas ribjuwelwi mahjo, ne turrehs no zilweka meefas to labbaka un augstako lohzecli; jo dasch no winneem warr buht jautatu: „Woi tad galwa, woi tad ta firds gan ne buhs labbaka, ka wehders?“

Ut leekuliba! — Ne preeksch galwas un firds — ne — tif preeksch wehdera mehs n audu krahjam. Neba preeksch galwas un firds tohpeet juhs kalleji, wehweri, usraugi, fainneeki un kalpi, bet tif preeksch tahs mihtas n audinas, ko krodhsineeks, deggis, flakteris, bekeris, dahrsineeks un arrentneeks gan labbi pasihst un arri labpraht nemm. — Zapatt arri dsan pee prezze schanahs, fur nu gan arri ta firds lihds runna, nahk taf itt papreeksch wehders ar sawahm notais schanahm un darrischanahm; jo par firds darrischanahm ne tohp dauds runnahts. Ne prassa wifs dauds: kahda tai irr firds? kahds tai irr tiklums? Bet to gan dsird prassam: woi tai irr naudas? woi tai irr baggati wezzaki? — Un irr tam seewischkim dauds naudas un papilnam puhra, tad lai ta firds tai kaut kahda buhdama, tad jaw irr deesgan; jo nauda jaw zittu wissu aisstahwehs.

Kahda gohda galwa un wehders weens prett ohtru stahw, irr itt ihfi peerahdams un isfakams, prohti: Neweens zilweks ne warr bes wehdera istift; bet dauds, to zilweku irr, kas bes galwas (prohti bes sapraschanas) irr, un itt labbi pahrtteek; jo dauds reis irr wehl par siltu, kad galwa (gudriba) irr. Tadeht arri dauds wezzaki papreeksch par tam gahda, saweem behrneem n audu sakraht, ka tee warr paauguschi labbi dsihwoht; un ne gahda wifs par to, lai behrni warr tapt stohlâ suhtiti un gudribâ, peemihlibâ pee Deewa un zilwekem peeaugt. Neba par to tohp dauds gahdahts. Dohma tif lassitajs, kas no tahs pafaules gan

buhtu, kad wehders, tas warrenais pamudinatais wissu leetu, tas ehsetu dsinnajs tahs kuhtras zilweku stakkas truhktu? Kad mehs turplikkam ne ehst, neds arri dsert gribbetu?

Es jums falku, ka tad tee ritteni tahs pafschas pafaules eeksch weenas neddelas apstah-tohs. Tad neweens arrentneeks, strohderis, kallejs, kerpneeks, kalendeta-rakstitalis, waggate un strihweris, ar weenu wahrdu falkoht, neweens ammatneeks, semneeks un neweens gudribas mahzitajs tad wairs strahdatu, neweens wairs sawu ammatu dsihstu, bet wisseem buhtu swehtdeena un swehtswakkars. Ne kahdas teefas, ne kahdas prazeffes wairs ne buhtu; jo neweens wairs mantas usturra deht ne teefatohs; wissi arkli, ohliktes, ahmari, spalwas, grahmatas, stelles, bohtes, pillk-drahte, blohdes, karotes u. t. j. pr. stahwetu fluffu, un buhtu nederrigas leetas pafaule. Wiffas tautas sahktu no gerra laika danzoht jeb zeeracht eet, jeb pehz swaigsnehm luhkotees, jeb rohkas labbatâ sabahsuschi schahwatees.

Tad nu redsi, mihtais lassitajs, ka wehders irr pafaules widduß, tas warrenais dsennams spehks tahs daschadas zilweku darrischanas. Tif nepateizigi zilweki kaunahs wehl to pee wahrda fault; bet tizzeet manni! Kad kahds zilweks falka: „Es to un to darru no mihlestibas prett sawu tuwaku, jeb no mihlestibas pee sawa gohda,“ tad ne dohma winsch tur klast zittu ne ko, ka tif wehderu; tadeht es nu dohmaju, ka manna taisniba buhs, un katris lassitajs ar manni weenis prahtis buhdams sazihß: „Wehders irr gan pafaules widduß!“

Ta wajag nekauam.

Preeksch kahdeem gaddeem bija sapulzejuschees kahda wehra leekama daktera namma Parishes pilfatâ, Spranzuschu semme, dauds augsti lungi un preilenes no daschadahm kahrtehm, un starp teem bija arri kahds wirsts no Kreeru

semmes lihds ar farwu meefigu meitu. Tè pee ta daktera eenahl arri kahds semneeku wihriafch, wezs gohdigs firmgalwis, ar ittin balteem matteem, pelleds swahrlds gehrbees, un luhdsahs dakterim sahles preefch farwu flimmu feewu. Kahds jauns Spranzufchu lungs no augftas fahrtas, gribbedams to gohdigu firmgalwi apfmeekla un kauna lift, falka: "Es derreju us 10 luisdohri *), ka neweena no schihm fcheit klahbtuhdamahm feewifchlahm fcho wezziti ne butfchohs."

Tè tuliht ta jauna un flafsta wirfta meita uszehlahs no krehfla, faderr ar to jaunkungu, nemm 10 luisdohres, noleek tahs us schlihw, un eet pee wezza wihrina klaht un falka: "Lauj mannim, wezzais tehws, pehz mannas semmes eerafchahm Terwi fweizinaht." — Ar teem wahrdeem apfampe winna to firmgalwi un fluhpstija to. Spranzufchu jaunskungs nehme nu itt kluffahm, waiga nofarzis, farwu naudu no kabbatas ahra, nolikke to us galdu un palikke ka us mutti fifts. Da preilene gabje panehme tahs 10 derretas luisdohres, dewe tam nabbaga wihram to naudu ar fcheem wahrdeem: "Kreewu semmes meitas turt to par gohdu un peeklahjumu, wezzu waigu gohdaht."

E. F. S.

Mannam mihlam audsetajam un maifes teh-
wam, tam zeenigam mahzitajam Ritter von
Wolter, winna 77ta dſimschanas deena, tai
9ta Janwar 1849, pateiziga firdi
dahwinahts.

1.

Reds jubrmallas flntis wifdapfahrt gaid,
Un wilni gabfch wilnus bes golla;
Ka breefmiga auita plohsahs un baid
To laiw'neeku, kas gribb tapt mallâ.

*) 1 luisdohrs welf pehz muhsu naudas lihds 3 rub-
buli sudraba.

2.

Winfch nokuffis flattahs fur tehwiſchka,
Un ilgojahs paglabhtees ohftâ;
Bet wehl winnam ne nahf Deew's paligâ,
Tam jazeefch wehl baillès un pohftâ.

3.

Fuhs effecte tas braujejs mans mihlais tehws,
Kas tapfeet drihs ihſtenâs mahjâs;
Tif Deewu luhbfeet un gaideet, winfch ſpehf
Fuhs aifweft, fur labbaki klahjahs.

4.

Dauds rubpes firms wezzais Zums ſchê gan irr,
Gan ſagurft firds daſchu reif behdâs;
Bet arri Zums preekus tas Kungs peefchfirr,
Fuhs waddidams ſawâs pehdâs.

5.

Dauds paſoulê zettis potè peſtitajâs,
Un ta winna mihleem geuh' lobti;
Kad nahwê aifmeeg tas tizzigais,
Tam debbeſu preeki tohp dohti.

6.

Es flaweju Deewu Fuhs' maifes behrns,
Ka wehl Fuhs mans audſetajâs effecte;
Trihs deſmits gaddi, tas laika mehrs,
Kur katru deen' labbu man neeffect.

7.

Par behrnu to behrnu Fuhs peenehmat,
To jaunekli ſfohlaht Fuhs pratteet;
Ta wihra behrnus Fuhs mihlejat,
Muhs' preekus un behdus Fuhs matteet.

8.

Fuhs' mihlibas peemian', fo behſtij'ſchi,
Gefſch man un manna flaw' ſlahwehs;
To teizu ka labbu man darrij'ſchi,
To teiſſchu wehl mohdees aif-nahwes. —

9.

Ka jauka tu atroffees tehwiſchka,
Apnikkuſcham ſweſchumâ kultees;
Ka ſaldi jaw buhs kluffâ kappinâ,
Pehz darba nogurſchanas gultees. —

10.

Lai plohsahs un traffo tad breefmigi,
Schih's dſihwes dauds wehtras parleeku;
Tam behdigam wahrgulam pehdigi,
Deew's dahwinahts meeru un preeku.

11.

Drihs-noreetehs faulih, fwechtswakkers sahls,
 Tad gruhitbas, isbailes beigses;
 Tas peckuffis aismigs, drihs Jesus nahls,
 To mohdeht, pee sewim west steigsees.

A. Bergmann.

Wakkara dohmas.

1.

No sawa ihsa muhscha puffi
 Celsch meeg' un sapneem pamaddi,
 Kas ne mannoht aismelkshs kluffi
 Jklatru deenu sawadi;
 Kas eedallihstis neweenadi:
 Kur gruhitati, la weeglafi.

2.

Un tomehr wehl scho masu laiku
 Celsch neprahitbas pawaddam,
 Kur dohmajam kehrt ihstu laimu,
 Tur nemeeribu atraddam. —
 Kur irr ta selta meeriba,
 Kas muhsu firdi preezina?

3.

Woi ihstais meers jaw irr celsch firdi
 Teem, kas tur dshwo kahribas?
 Wo wehl til sebb' celsch trohlsna dsirdi,
 Woi affaras teem aztinas? —
 Kad dsehrens galwu sasilba,
 Tad firds arr' zaur to preeziga.

4.

Bet la tad buhs kad rihts buhs klatu?
 Woi galwa sahpes ne juttih?
 Woi lustes buhs teem wehl celsch prahru?
 Woi tabs ar nakti ne suddih?
 Til drihs ka faule rahdisees,
 Celsch firdi ruhpes gaddisees.

5.

Tas laiks preeksch muhsu azzim apsehpts,
 Ko nosauzam mehsh nahloschu.
 Tas preeka brihdis drihs tohp apsegtis
 Ur tumschu behdu = mahlonu.
 Par welt tas firdi eelihgsmo,
 Kas pasaul's preekus eemihlo.

6.

Tad tillai firds buhs ihsta meerâ,
 Kad behgsm pasaul's lihgsmitbas;
 Un taisni buhsim latra weeta,
 Un reebhs mums latras wiltibas.
 Kad firds pee mums irr meeriga,
 Tad duffam saldi meedfinâ.

Hlsbrg.

Teefas fluddinaschanas.

Us pawehleschanu taks Keiserikas Majesteetes,
 ta Patwaldineeka wiffas Kreemu Walfs ic. ic. ic.,
 tohp no Schnikeres pagasta teefas wiffi un ilkatri, kam
 pee taks atstahras mantas ta nelaika Schnikeres Peldse
 fainneeka Uns Wihlsohn kahdas prassichanas buhtu,
 zaur scho usaizinati, pee saudeschanas sawas teefas
 trihs mehneschu starpâ, un wiffwehlat lihds 19tu Au-
 gust 1849, kas par to weenigu un isflehgschanas ter-
 minu nolikte, sawas prassichanas pee schihs teefas us-
 doht un wiinu parahdischanas usrahdiht, jo wehlat ne
 weenu wairs ne klausih. Teklaht tohp arrihsan wiffi
 tee, kam pee ta nelaika Peldse fainneeka Uns Wihl-
 sohn kahdas makfaschanas buhtu, zaur scho usfaukti,
 sawas parradus pee dubbultas strahpes — ja tohs
 buhtu flehpuschî — peedoht. To buhs wehra likt!
 Ruffuru nuishâ, tai 30ta Mei 1849. 2

(Nr. 195.)

F. Sauer, peesehtetajs.

H. Johannsen, pag. teefas fshw.

Us pawehleschanu taks Keiserikas Majesteetes,
 ta Patwaldineeka wiffas Kreemu Walfs ic. ic. ic.,
 tohp no Krohna Kursites pagasta teefas pehz Kursen-
 mes semneeku likkumu grahamatas 493scha S wiffi tee,
 kam kahdas taisnas prassichanas pee ta Krohna Wezz-
 Schwahrdes nohmneeka Sutte Fonne Herrmann buhtu,
 usaizinati, lihds 20tu August f. g., kas par to
 weenigu un isflehgschanas terminu nolikte, pehz likku-
 meem scheid peeteiktees, jo wehlat neweenu wairs ne
 klausih. Kursites pagasta teefa, tai 23sda Juhni
 1849. 3

(L. S.)

Mahrt Dschipnehr, pagasta wezz.

(Nr. 388.)

F. Freiberg, pag. teefas fshweris.

Brihw drikkelt.

No juhrmallas-gubernias augstas waldischanas puffes: Sojrath de la Croix.